

УДК 811.111'25:791.43

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/103-30>**Аліна БУРДЮГ,***orcid.org/0009-0006-6059-0040*

студентка II курсу магістратури факультету лінгвістики
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) alinka.burdyuh@gmail.com

Ірина АНДРУЩЕНКО,*orcid.org/0000-0003-2658-2662*

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) andrushchenko.iiryna@edu.kpi.ua

КОМІЧНИЙ ЕФЕКТ У ФІЛЬМІ «BRIDGET JONES'S DIARY» ТА ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ДУБЛЯЖІ

Статтю присвячено дослідженню засобів створення комічного ефекту у фільмі «Bridget Jones's Diary» (реж. Ш. Магуайр, 2001) та особливостей його відтворення в українському дубляжі. Актуальність дослідження зумовлена тим, що, попри значний науковий інтерес до категорії комічного, прийоми його реалізації в англомовному кінодискурсі та специфіка їхнього відтворення засобами української мови досі не отримали комплексного висвітлення, що ускладнює як теоретичне осмислення механізмів функціонування комічного в аудіовізуальному тексті, так і вдосконалення практики кіноперекладу. Метою статті є виявлення та систематизація засобів створення комічного ефекту у зазначеному фільмі, визначення специфіки їхнього функціонування в англомовному кінотексті та особливостей відтворення в українському дубляжі з урахуванням взаємодії вербальних і невербальних компонентів. Теоретичним підґрунтям дослідження слугувала типологія гумористичних технік А. Бергера, а також класифікації перекладацьких трансформацій, розроблені в сучасному вітчизняному перекладознавстві. Матеріалом слугували найяскравіші фрагменти оригінального й дубльованого варіантів фільму, дібрані методом суцільної вибірки. У результаті проведеного аналізу встановлено, що комічний ефект у фільмі реалізується за допомогою іронії, сарказму, гіперболи, каламбуру, повтору, алюзії, стилістично зниженої лексики та самоспростування, які функціонують у тісному взаємозв'язку з характеристикою персонажів і розвитком сюжету, а також формуються у взаємодії з такими невербальними чинниками як інтонація, поведінка персонажів, музичний і візуальний супровід. Встановлено, що адекватне відтворення комічного ефекту в українському дубляжі забезпечується переважно комплексними перекладацькими трансформаціями, зокрема модуляцією, антонімічним перекладом, генералізацією, конкретизацією та компенсацією, тоді як буквальне відтворення мовної форми оригіналу зафіксовано не було. Отримані результати поглиблюють розуміння механізмів реалізації комічного в кінодискурсі та можуть бути використані для вдосконалення практики аудіовізуального перекладу.

Ключові слова: аудіовізуальний переклад, дубляж, кінодискурс, комічний ефект, перекладацькі трансформації.

Alina BURDIUH,

orcid.org/0009-0006-6059-0040

2nd year Master's student at the Faculty of Linguistics

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

(Kyiv, Ukraine) alinka.burdyuh@gmail.com

Iryna ANDRUSHCHENKO,

orcid.org/0000-0003-2658-2662

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Theory, Practice and Translation of English

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

(Kyiv, Ukraine) andrushchenko.iryana@edu.kpi.ua

COMIC EFFECT IN THE FILM *BRIDGET JONES'S DIARY* AND ITS REPRODUCTION IN THE UKRAINIAN DUBBING

The article focuses on the means of creating comic effect in the film Bridget Jones's Diary (dir. S. Maguire, 2001) and the peculiarities of its reproduction in Ukrainian dubbing. The relevance of the study is determined by the fact that, despite considerable scholarly interest in the category of the comic, the techniques of its realization in English-language film discourse and the specifics of their reproduction by means of the Ukrainian language have not yet received comprehensive coverage, which complicates the theoretical understanding of the mechanisms of the comic in audiovisual text and the improvement of film translation practice. The aim of the article is to identify and systematize the means of creating comic effect in the given film, to determine the specifics of their functioning in the English-language film text, and to establish the peculiarities of their reproduction in Ukrainian dubbing, taking into account the interaction of verbal and non-verbal components. The theoretical basis of the study is A. Berger's typology of humorous techniques, as well as classifications of translation transformations developed in modern Ukrainian translation studies. The material comprises the most vivid fragments of the original and dubbed versions of the film. The analysis revealed that comic effect is realized through irony, sarcasm, hyperbole, puns, repetition, allusion, stylistically reduced vocabulary, and self-refutation, which function in close connection with character portrayal and plot development, and are also formed in interaction with non-verbal factors – intonation, characters' behavior, musical and visual accompaniment. It has been proven that the adequate reproduction of comic effect in Ukrainian dubbing is achieved mainly through complex translation transformations, in particular modulation, antonymic translation, generalization, specification, and compensation, whereas literal reproduction of the source language form has not been registered. The obtained results deepen the understanding of the mechanisms of comic realization in film discourse and can be used to improve the practice of audiovisual translation.

Key words: audiovisual translation, dubbing, film discourse, comic effect, translation transformations.

Постановка проблеми. Категорію комічного слід розглядати як ключовий концепт художнього твору, що забезпечує реалізацію його прагматичного потенціалу й формування смислової цілісності. У сучасному англomовному кінодискурсі комічний ефект формується внаслідок взаємодії вербальних і невербальних компонентів, особливостей комунікативної ситуації та соціокультурних чинників, що зумовлює складність його лінгвостилістичної реалізації та відтворення в українському дубляжі. Попри значний науковий інтерес до цього явища, прийоми створення комічного ефекту та особливості їхнього відтворення в українському кіноперекладі досі не отримали комплексного висвітлення. Системне дослідження способів реалізації комічного ефекту та особливостей його відтворення в українському дубляжі є важливим як для поглиблення розуміння механізмів функціонування комічного в аудіовізуальному тексті, так і для вдосконалення практики його перекладу. Адекватне відтворення комічного

сприяє збереженню емоційного та прагматичного впливу кінотексту на українського глядача, а виявлення закономірностей його перекладацької реалізації може бути корисним для вибору ефективних перекладацьких рішень у сучасному аудіовізуальному перекладі.

Аналіз досліджень. Сучасна парадигма дослідження категорії комічного охоплює низку взаємопов'язаних аспектів: визначення сутності *гумору* як різновиду комічного (Блинова, Зернецька, 2021); аналіз прагматичних аспектів *іронії* (Фадєєва, 2017) й оцінної лексики (Шумейко, 2009); дослідження мовних механізмів створення *каламбуру* та *гри слів* (Гнедкова, Карпенко, 2022); вивчення *способів відтворення комічного* в перекладі (Борисова, 2015; Пушик, Зубрицький, 2022; Підгрушна, 2014; Савіна, 2023) та ін. Окремий напрям становлять дослідження аудіовізуального перекладу та кіноперекладу, у яких розглядаються особливості функціонування кінотексту, перекладацькі транс-

формації, дублювання та відтворення комунікативно-прагматичного потенціалу оригіналу (Голубенко, 2021; Мітіна та ін., 2022; Chaume, 2018).

Неабиякий науковий інтерес викликають дослідження, присвячені як роману *Bridget Jones's Diary* авторства Гелен Філдінг, так і його екранізації, оскільки зазначені твори є яскравими прикладами комедійного потенціалу. Так, лінгвостилістичні та перекладознавчі особливості твору аналізували К. Екерт (Eckert, 2017), А. К. Павельєва та В. В. Асауленко (Павельєва, Асауленко, 2019) та ін. Опрацювання зазначених наукових праць становить теоретичне підґрунтя для дослідження засобів створення комічного ефекту та специфіки їхнього відтворення в українському дубляжі.

Мета статті. Метою статті є виявлення та систематизація засобів створення комічного ефекту у фільмі *Bridget Jones's Diary*, визначення специфіки їхнього функціонування в англомовному кінотексті та особливостей їхнього відтворення в українському дубляжі з урахуванням взаємодії вербальних і невербальних компонентів. Для досягнення поставленої мети передбачено з'ясувати теоретичні засади дослідження явища комічного, встановити засоби його реалізації у фільмі та визначити особливості їхнього відтворення в українському дубляжі.

Виклад основного матеріалу. Комічне є одним із провідних засобів художньої виразності, що визначає особливості емоційного й смислового сприйняття твору. У кінодискурсі воно забезпечує реалізацію авторської інтенції, формування смислових акцентів, розкриття характерів персонажів і відтворення соціокультурного контексту. За визначенням О. А. Шумейко, комічне є родовим поняттям, що об'єднує різні явища, здатні викликати сміх, серед яких гумор, іронія, сатира й сарказм. Дослідниця наголошує на відсутності єдиного підходу до класифікації різновидів комічного та визначення їхніх взаємозв'язків, що пояснюється складністю цього терміна й історичною мінливістю окремих його форм (Шумейко, 2009: 166).

На думку І. А. Близової та А. А. Зернецької, комічне в усіх своїх проявах є формою оцінного сприйняття дійсності та засобом переосмислення усталених норм і стереотипів. Його основу становить контраст або невідповідність між різними елементами, зокрема формою і змістом, очікуванням і результатом, причиною і наслідком, реальністю та її сприйняттям. Комічний ефект виникає внаслідок порушення очікувань реципієнта, коли розвиток подій або зміст висловлювання суперечить попередньому контексту чи звичному досвіду (Близова, Зернецька, 2021: 36).

О. І. Назаренко та О. Є. Нестеренко зазначають, що гумористичний ефект є складним комунікативним феноменом, інтерпретація якого залежить не лише від мовного оформлення висловлювання, а й від конкретної комунікативної ситуації та лінгвокультурного контексту. Його адекватне сприйняття визначається обізнаністю реципієнта з культурними цінностями, соціальними нормами, поведінковими моделями й комунікативними установками, характерними для певної мовної спільноти (Назаренко, Нестеренко, 2020: 206–207).

Для систематизації прийомів створення комічного ефекту спираємося на типологію А. А. Бергера (Berger, 2017: 3), який виокремлює 45 гумористичних технік і розподіляє їх за чотирма основними групами: *мовними* (language), *логічними* (logic), *пов'язаними з ідентичністю* (identity) та *дією або візуальними явищами* (action or visual phenomena).

Серед запропонованих дослідником *мовних* прийомів особливе значення для аналізу кінодіалогу мають алюзія, гіпербола, іронія, непорозуміння, каламбур / гра слів, висміювання, сарказм і сатира. До *логічних* прийомів належать, зокрема, абсурд, випадковість, аналогія, розчарування очікувань, помилки, повторення та різка зміна ситуації. Серед прийомів, пов'язаних з *ідентичністю*, Бергер виокремлює карикатурність, збентеження, наслідування, пародію та стереотипізацію, а до прийомів, пов'язаних із *дією*, відносить погоню, фарс і швидкість. Окремо дослідник звертає увагу на перформативні засоби реалізації комічного, зокрема міміку, жести, рухи персонажів, особливості голосу, інтонацію, зовнішній вигляд і використання звукових ефектів, які в кінематографі набувають особливого значення у взаємодії з вербальними засобами.

А. А. Бергер наголошує, що запропоновані техніки дають змогу визначити способи створення комічного ефекту, не пояснюючи причин його сприйняття як смішного, водночас у межах одного фрагмента вони можуть поєднуватися, формуючи комплексний комічний ефект (Berger, 2017: 4–5).

У кінодискурсі комічний ефект формується в межах конкретної сценічної ситуації, де значення окремого прийому визначається його функціональним співвідношенням із перебігом подій, поведінкою персонажів та особливостями подачі реплік. Тому кінопереклад виконує не лише функцію міжмовної передачі інформації, а й забезпечує міжкультурне посередництво (Голубенко, 2021: 155).

Збереження комічного потенціалу оригіналу в перекладі, зі свого боку, потребує не буквально-

ного відтворення його мовної форми, а такого перетворення вихідного матеріалу, за якого комічно релевантні значення, функції та смислові взаємозв'язки можуть бути відтворені засобами цільової мови. Саме в цьому аспекті особливого значення набувають перекладацькі трансформації (Савіна, 2023: 238).

Перекладацькі трансформації розглядають як цілеспрямовані зміни структури, семантики або форми одиниць оригіналу під час їх відтворення засобами іншої мови, необхідні для досягнення еквівалентності та збереження комунікативного ефекту. Як зазначає А. М. Козачук (Козачук, 2023: 131–134), у перекладознавстві найбільш поширеним є розуміння трансформацій як перетворень, що забезпечують відповідність тексту перекладу нормам цільової мови. Дослідниця звертає увагу на відсутність єдиної класифікації таких перетворень, проте серед найпоширеніших виокремлюють перестановку, заміну, додавання та вилучення. Залежно від характеру перекладацького завдання можуть також застосовуватися конкретизація, генералізація, компенсація, описовий та контекстуальний переклад, а також інші різновиди лексичних і граматичних перетворень. Важливо, що в процесі трансформації нерідко поєднуються між собою, утворюючи комплексні перетворення, що особливо характерно для відтворення стилістично та прагматично маркованих одиниць.

Проілюструємо викладені теоретичні положення аналізом найяскравіших фрагментів фільму *Bridget Jones's Diary* (Maguire, 2001), зосередившись на засобах комічного та перекладацьких трансформаціях, що забезпечують його відтворення в українському дубляжі. Першим розглянемо фрагмент, у якому комічний ефект ґрунтується на особливостях мовлення персонажів (пестливій лексиці) та іронічному зображенні матері Бріджит.

«BRIDGET'S MUM: *There you are, dumpling!* / [Bridget's inner monologue] *My mum – a strange creature from a time when a gherkin was still the height of sophistication.* / ANTIE UNA: *Doilies, Pam? Hello, Bridget.* / BRIDGET'S MUM: *Third drawer from the top, Una. Under the mini-gherkins*» (00:01:20–00:01:35).

Звертання «*dumpling*» створює комічний ефект завдяки фамільярності та інфантилізації адресата. В українському дубляжі його передано як «*пампушечко*», із заміною оригінального звертання на культурно природніший для української мови відповідник. Характеристика «*a strange creature from a time when ...*» – «дивне створіння з тих

часів, коли маринований огірок вважали чимось надзвичайним» – ґрунтується на іронічній метафорі та культурно-часовому контрасті. У перекладі іронічність зберігається, хоча «*the height of sophistication*» передано менш експресивним «чимось надзвичайним» (нейтралізація). Комічність підтримується повтором образу огірків у репліці «*Under the mini-gherkins*» – «Під банкою з огірками». Вилучення «*mini-*» становить генералізацію, тоді як додавання «*банкою*» конкретизує побутовий контекст.

Наступний фрагмент продовжує зображення родинного оточення Бріджит, у якому недоречні запитання та нав'язливі коментарі щодо її особистого життя набувають комічного забарвлення через гіперболізацію та стереотипізацію:

«BRIDGET: *Hi, Uncle Geoffrey.* / [Bridget's inner monologue] *Actually, not my uncle. Someone who insists I call him uncle while he gropes my ass and asks me the question dreaded by all singletons.* / UNCLE GEOFFREY: *So, how's your love life?* / BRIDGET: *Super! Thanks, Uncle G.* / UNCLE GEOFFREY: *Still no further then, eh?* / ANTIE UNA: *You career girls can't put it off forever, you know. Tick tock, tick tock*» (00:02:20–00:02:45).

Вислів «*Someone who insists I call him uncle while...*» поєднує невідповідність між нав'язаним родинним статусом і непристойною поведінкою персонажа, створюючи елемент чорного гумору. В українському дубляжі («...наполягає, щоб я називала його дядьком, обмацує мій зад...») зміст передано за допомогою модуляції та синтаксичної перебудови: замість конструкції з підрядним реченням і часово-супровідним *while* використано структуру з однорідними присудками. Комічність продовжується у фразі «*the question dreaded by all singletons*», де перебільшення ситуації Бріджит до рівня загального явища стереотипізує страх самотніх людей перед запитаннями про особисте життя. У перекладі «*singletons*» передано як «самотні жінки», що звужує значення оригіналу.

Запитання «*How's your love life?*» та відповідь Бріджит «*Super! Thanks, Uncle G.*» створюють комічний контраст між соціально очікуваною темою розмови та демонстративно позитивною реакцією героїні. Репліку перекладено як «Як на любовному фронті?», що є функціональним відповідником із певною стилістичною адаптацією. Найбільш виразно стереотипізація реалізується в репліці Уни «*You career girls can't put it off forever*», де професійно орієнтовані жінки протиставляються традиційному очікуванню сімейного життя. В українському дубляжі «*Ти ділова жінка, але вже час подумати про особисте життя*» вислів

передано через змістову перебудову (антонімічний переклад) та часткову нейтралізацію експресивності.

Завершальна репліка «*Tick tock, tick tock*» імітує звук годинника, підсилюючи нав'язливість висловленого застереження та створюючи додатковий комічний тиск на героїню. У перекладі «*Час летить*» звуковий повтор усунуто, а його значення передано функціонально через модуляцію.

Наступний фрагмент побудований на контрасті між романтичною атмосферою новорічної сцени та комунікативною незграбністю Бріджит, яка поступово дискредитує себе у розмові з Марком:

«*[Andy Williams singing] Let me love you / BRIDGET: So. / MARK: So. / BRIDGET: You staying at your parents' for New Year? / MARK: Yes. You? / BRIDGET: [...] I'm afraid I'm a bit hung over. Wish I could be lying with my head in the toilet like all normal people. New Year's resolution: drink less. Oh, and quit smoking. And keep New Year's resolutions. Oh, and, uh, stop talking total nonsense to strangers. In fact, stop talking, full stop*» (00:03:40–00:04:25).

Комічний ефект підсилюється романтичною піснюю *Let me love you* на тлі незручної зустрічі персонажів, що створює ситуативну іронію. Повторене Бріджит і Марком «*So*» відтворює незручну паузу та комунікативну невпевненість; в українському дубляжі його передано як «*Що ж*», що є функціональним відповідником.

Самоіронія Бріджит особливо виразна у фразі «*Wish I could be lying with my head in the toilet...*», де похмілля гіперболізується через парадоксальне уявлення про «нормальну» поведінку. В українському дубляжі модуляція «*хотіла б стояти над унітазом*», зберігає комічну абсурдність твердження. Наступні вислови «*New Year's resolution: drink less. Oh, and quit smoking. And...*» вибудовуються як градаційне нагромадження самокритичних зауважень, у якому Бріджит дедалі більше дискредитує власну поведінку. Український дубляж зберігає цю послідовність і самоіронічний тон, але з синтаксичною перебудовою речень та компресією: «*Я пообіцяла собі пити менше. І покинути курити, мґ. О, і дотримуватись новорічних обіцянок, хи-хи. А ще, м, не верзти дурниць людям, яких я ледве знаю. Краще взагалі мовчатиму*».

Після початку флірту зі своїм босом Денієлом Бріджит починає уявляти їхні стосунки серйознішими, ніж вони є насправді. Комічність наступного епізоду виникає через контраст між реальністю та романтичними фантазіями героїні:

«*[Bridget's inner monologue] Mustn't read too much into it, no. / [Humming "Wedding March"] Dum dum dee dum. Dum dum dee dum, dum dum dee dum*

dum. / [Imagined as Daniel's words] And it all began, of course, with some very irresponsible emailing over Bridget's non-existent skirt» (00:13:45–00:13:57).

Наспівування *Wedding March* створює комічний ефект через романтичну гіперболізацію ситуації: незначний епізод флірту в уяві Бріджит уже набуває форми весільного сценарію. В українському дубляжі наспів передано як «*Там-там-та-там*», що зберігає його ритмічну й звукову функцію.

Репліка «*Mustn't read too much into it*» підкреслює самоусвідомлення Бріджит, яка намагається стримати власні романтичні очікування. В українському дубляжі «*Здається, я надто захопилася*» відбувається синтаксична перебудова речення та антонімічний переклад. Коментар від Денієла повертає ситуацію до її справжнього початку – листування виникло через спідницю, яка була закороткою. У перекладі цей образ збережено: «*А все почалося з несерйозного листування в електронній пошті на тему неіснуючої спідниці*».

З нагоди дня народження Бріджит намагається вразити Марка та друзів своїми кулінарними здібностями, однак вигляд страви перетворює ситуацію на комічну:

«*BRIDGET: How's it look? / MARK: Great. It's, um... blue. Blue is good. If you ask me, there isn't enough blue food*» (00:59:50–01:00:00).

Доброзичливий сарказм виникає через очевидно іронічну позитивну оцінку неприродного кольору страви. В українському дубляжі «*Blue is good*» передано як «*Приємний колір*» шляхом модуляції та граматичної заміни предикативної конструкції в іменникове словосполучення, а оцінний компонент «*good*» переосмислено як «*приємний*». Вислів «*there isn't enough blue food*» – «*має бути більше блакитних страв*» – передано за допомогою антонімічного перекладу: заперечну конструкцію «*isn't enough*» замінено стверджувальною «*має бути більше*». Крім того, використано синтаксичну перебудову, оскільки англійська конструкція з «*there is*» замінюється безособовою конструкцією «*має бути*».

Під час святкування друзі Бріджит жартівливо підражнюють їй, використовуючи відому їм романтичну формулу з її стосунків із Марком:

«*TOM: I think that deserves a toast, don't you? To Bridget who cannot cook, but who we love just as she is. / TOM, SCHAZZER, JUDE: To Bridget! Just as she is*» (01:02:53–01:03:05).

Комічний ефект виникає через повтор мотиву «*just as she is*», який друзі свідомо переносять у побутовий контекст як дружній підкол щодо кулінарних невдач Бріджит. В українському дубляжі формулу передано як «*таку, яка є*», використо-

вуючи функціональний відповідник і граматичну заміну: англійську конструкцію «*just as she is*» перебудовано відповідно до української синтаксичної моделі. Водночас повтор формули збережено в обох репліках, завдяки чому відтворено натяк на обізнаність друзів щодо стосунків Бріджит і Марка.

Після того, як Марк знаходить записи Бріджит про нього у щоденнику, вона намагається виправдатися:

«BRIDGET: *I am so sorry! I'm so sorry. I didn't mean it. I mean, I meant it... but I was so stupid that I didn't mean what I meant. Oh, for Christ's sakes. It's only a diary. Everyone knows diaries are just full of crap*» (01:26:20–01:26:50).

Комічність фрагмента ґрунтується на мовленнєвому збою та самоспростуванні: Бріджит спочатку заперечує власні слова, потім визнає їх, а одразу після цього знову намагається їх заперечити. В українському дубляжі це передано як «Я не те хотіла сказати. Тобто я так написала, але я здуріла і написала не те, що хотіла», що передбачає модуляцію, конкретизацію та лексичну заміну. При цьому повтори й заплутаність оригіналу частково збережено, а «*I was so stupid*» експресивізовано до «Я здуріла».

У фінальній репліці Бріджит різко применшує значення власних записів, що створює самоіронічний ефект і контраст із її попередньою панікою. В українському дубляжі «*It's only a diary*» передано функціональним відповідником і вилученням лексеми *only* як «Це щоденник», а «*diaries are just full of crap*» – як «у щоденниках пишуть маячню» за допомогою модуляції, лексичної та граматичної перебудови: конструкцію «*are full of*» замінено дієсловом «*пишуть*», а «*crap*» – дещо менш експресивним відповідником «маячню», що все ж зберігає розмовно-зневажливе забарвлення.

Висновки. Результати проведеного дослідження дозволяють стверджувати, що комічний ефект у фільмі *Bridget Jones's Diary* реалізується за допомогою різноманітних мовних і стилістичних засобів, зокрема іронії, сарказму, гіперболи, каламбуру, повтору, алюзії, стилістично зниженої лексики та самоспростування. Аналіз контекстуальних фрагментів дав змогу простежити функціонування цих засобів у конкретних комунікативних ситуаціях та їхній взаємозв'язок із характеристикою персонажів і розвитком сюжету. Встановлено, що комічний ефект у кінотексті формується не лише вербальними засобами, а й у взаємодії з невербальними та фоновими чинниками – особливостями ситуації, поведінкою персонажів, інтонацією, музичним і візуальним супроводом.

Відтворення комічного ефекту в українському дубляжі здійснюється переважно за допомогою комплексних перекладацьких трансформацій, серед яких найчастотнішими виявилися модуляція, антонімічний переклад, генералізація та конкретизація; буквальне відтворення оригінальної форми при цьому практично не застосовується. Це підтверджує, що адекватна передача комічного ефекту вимагає не стільки точності на рівні мовної форми, скільки збереження прагматичного впливу висловлювання на глядача. Отримані результати дають підстави вважати поставлену мету дослідження досягнутою.

Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні матеріалу за рахунок аналізу інших частин кіноциклу про Бріджит Джонс, що дасть змогу цілісно простежити особливості реалізації комічного ефекту. Доцільним також убачається проведення кількісного аналізу перекладацьких трансформацій для визначення частотності їх використання під час відтворення комічного ефекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Блинова І. А., Зернецька А. А. Гумор як різновид комічного: критерії виокремлення, теорії реалізації і засоби вираження. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32(71), № 1, ч. 2. С. 35-43. DOI: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.1-2/07>
2. Борисова Н. В. Прийом компенсації як засіб перекладу каламбурів. *Теоретична і дидактична філологія*. 2015. Вип. 20. С. 146-155.
3. Гнєдкова О. Г., Карпенко З. О. Каламбур як ефект комічності в аудіо-медіальному тексті. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33(72), № 5(1). С. 146-152. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.1/25>
4. Голубенко Н. І. Концептуальні підходи до дослідження кінотексту в аспекті інтерсеміотичного перекладу. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія: Мовознавство. Літературознавство*. 2021. Вип. 44. Т. 1. С. 152-157. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-1-24>
5. Козачук А. М. Перекладацькі трансформації та прийоми: термінологічні виклики у перекладознавстві. *Збірник наукових праць «Нова філологія»*. 2023. Вип. 89. С. 129-136. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2023-89-18>
6. Мітіна О. М., Ростомова Л. М., Драпалюк К. І. Дублювання як вид аудіовізуального перекладу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33(72), № 6(1). С. 235-242.

7. Назаренко О. І., Нестеренко О. Є. Вербальні засоби та прийоми реалізації гумористичного та комічного ефектів у американському політичному дискурсі. *Записки з романо-германської філології*. 2020. Вип. 1(44). С. 203-211. DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1\(44\).211013](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2020.1(44).211013)
8. Павельєва А. К., Асауленко В. В. Особливості перекладу кінофільму “Bridget Jones's Diary” з англійської мови на українську. *Науковий вісник ДДПУ імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2019. № 11. С. 114-117. DOI: <https://doi.org/10.24919/2663-6042.11.2019.175429>.
9. Підгрушна О. Способи відтворення гумору в українському художньому перекладі. *Мова і культура*. 2014. Вип. 17, т. 3. С. 329-334.
10. Пушик Н. В., Зубрицький Р. Я. Особливості перекладу каламбурів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2022. Вип. 58. С. 309-312.
11. Савіна Ю. О. Особливості перекладу комічних фрагментів художнього твору. Трансформація як спосіб досягнення адекватності перекладу. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2023. Вип. 4(207). С. 236–242. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-207-35>.
12. Фадєєва О. В. Прагматичні характеристики іронії. *Південний архів (Збірник наукових праць. Філологічні науки)*. 2017. Вип. 67. С. 157-160.
13. Шумейко О. А. Оцінна лексика як засіб творення комічного в сучасній українській поезії. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство*. 2009. № 17, вип. 15(2). С. 166-172.
14. Berger A. A. Comic Techniques in Dramatic Comedies. *The Art of Comedy Writing*. 2017. P. 1-49. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781351305723-1>.
15. Bridget Jones's Diary / director S. Maguire. Universal Pictures; StudioCanal; Working Title Films; Little Bird, 2001. Streaming video: Kyivstar TV. 96 min.
16. Chaume, F. An overview of audiovisual translation: Four methodological turns in a mature discipline. *Journal of Audiovisual Translation*. 2018. Vol. 1, No. 1, P. 40-63. DOI: <https://doi.org/10.47476/jat.v1i1.43>
17. Eckert K. Pride and Pastiche: Humor and Intertextual Parody in Bridget Jones's Diary. *English Language and Literature*. 2017. Vol. 63, No. 2. P. 263-79. DOI: 0.15794/jell.2017.63.2.005
18. Thaler V. Varieties of wordplay. *Crossing languages to play with words: Multidisciplinary perspectives*. 2016. P. 47-62. DOI: <https://doi.org/10.1515/9783110465600-003>.

REFERENCES

1. Blynova I. A., Zernetska A. A. (2021) Humor yak riznovyd komichnoho: kryterii vyokremlennia, teorii realizatsii i zasoby vyrazhennia. [Humor as a variety of the comic: criteria for distinction, theories of realization and means of expression] *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 32(71), 1(2). 35-43. [in Ukrainian].
2. Borysova N. V. (2015) Pryiom kompensatsii yak zasib perekladu kalamburiv. [Compensation as a means of translating puns] *Teoretychna i dydaktychna filolohiia*, 20. 146-155. [in Ukrainian].
3. Hniedkova O. H., Karpenko Z. O. (2022) Kalambur yak efekt komichnosti v audio-medialnomu teksti. [Pun as a comic effect in an audio-medial text] *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 33(72), 5(1). 146-152. [in Ukrainian].
4. Holubenko N. I. (2021) Kontseptualni pidkhody do doslidzhennia kinotekstu v aspekti intersemiotychnoho perekladu. [Conceptual approaches to investigation of filmic text from the perspective of intersemiotic translation] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Serii: Movoznavstvo. Literaturoznavstvo*, 44(1). 152-157. [in Ukrainian].
5. Kozachuk A. M. (2023) Perekladatski transformatsii ta pryiony: terminolohichni vyklyky u perekladoznavstvi. [Translation transformations and techniques: terminological challenges in translation studies] *Zbirnyk naukovykh prats "Nova filolohiia"*, 89. 129-136. [in Ukrainian].
6. Mitina O. M., Rostomova L. M., Drapaliuk K. I. (2022) Dubliuvannia yak vyd audiovizualnoho perekladu. [Dubbing as a type of audiovisual translation] *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 33(72), 6(1). 235-242. [in Ukrainian].
7. Nazarenko O. I., Nesterenko O. Ye. (2020) Verbalni zasoby ta pryiony realizatsii humorystychnoho ta komichnoho efektiv u amerykanskomu politychnomu dyskursi. [Verbal means and ways of humorous and comic effect actualization in american political discourse] *Zapysky z romano-hermanskoj filolohii*, 1(44). 203-211. [in Ukrainian].
8. Pavelieva A. K., Asaulenko V. V. (2019) Osoblyvosti perekladu kinofilmu “Bridget Jones's Diary” z anhliiskoi movy na ukrainsku. [Features of translating the film “Bridget Jones's Diary” from English into Ukrainian] *Naukovyi visnyk DPU imeni Ivana Franka. Serii: Filolohichni nauky (movoznavstvo)*, 11. 114-117. [in Ukrainian].
9. Pidhrushna O. (2014) Sposoby vidtvorennia humoru v ukrainskomu khudozhnomu pereklad. [Ways of rendering humor in Ukrainian literary translation] *Mova i kultura*, 17(3). 329-334. [in Ukrainian].
10. Pushyk N. V., Zubrytskyi R. Ya. (2022) Osoblyvosti perekladu kalamburiv. [Features of translating puns] *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia*, 58. 309-312. [in Ukrainian].
11. Savina Yu. O. (2023) Osoblyvosti perekladu komichnykh frahmentiv khudozhnoho tvor. Transformatsiia yak sposib dosiahnennia adekvatnosti perekladu. [Peculiarities of translating comic fragments of a work of fiction. Transformation as a way to achieve translation adequacy] *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky*, 4(207). 236–242. [in Ukrainian].
12. Fadieieva O. V. (2017) Prahmatychni kharakterystyky ironii. [Pragmatic characteristics of irony] *Pivdennyi arkhiv (Zbirnyk naukovykh prats. Filolohichni nauky)*, 67. 157-160. [in Ukrainian].

13. Shumeiko O. A. (2009) Otsinna leksyka yak zasib tvorennia komichnoho v suchasnii ukrainskii poezii. [Evaluative vocabulary as a means of creating the comic in contemporary Ukrainian poetry] Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriia: Movoznavstvo, 17, 15(2). 166-172. [in Ukrainian].
14. Berger A. A. (2017) Comic Techniques in Dramatic Comedies. The Art of Comedy Writing, 1-49.
15. Bridget Jones's Diary (2001) Director S. Maguire. Universal Pictures; StudioCanal; Working Title Films; Little Bird. 96 min.
16. Chaume F. (2018) An overview of audiovisual translation: Four methodological turns in a mature discipline. Journal of Audiovisual Translation, 1(1). 40-63.
17. Eckert K. (2017) Pride and Pastiche: Humor and Intertextual Parody in Bridget Jones's Diary. English Language and Literature, 63(2). 263-279.
18. Thaler V. (2016) Varieties of Wordplay. Crossing Languages to Play with Words: Multidisciplinary Perspectives. 47-62.

Дата першого надходження статті до видання: 02.09.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.10.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

